

Predmet: Zvornik (Grujić Branko i dr.)
Veće za ratne zločine Okružni sud u Beogradu
Broj predmeta: KV. 5/05

Glavni pretres: 26.01.2007.

Izvestaj: Nataša Kandić, FHP i Dragoljub Todorović, advokat, punomoćnici žrtava

Saslušanje svedoka Svetozara Andrića

Svedok je do početka maja 1992. godine bio oficir JNA u činu majora i bio na funkciji komandanta vojne policije u Komandi odbrane grada Beograda. Početkom maja 1992. godine otišao je u svoj rodni kraj u selo Zelina, opština Kalesija u Bosni. Dok je tamo boravio 7.05. 1992. godine izvršen je napad na selo Jegin Lug i jednu mesnu zajednicu u Kalesiji. Pošto je u to vreme bio u tom svom selu, predstavnici vlasti su od njega zahtevali da kao oficir pomogne u izvlačenju srpskog živilja sa tog prostora. Naime dobili su ultimatum da moraju predati određenu vrstu naoružanja ili će selo biti blokirano. Pošto je narod tražio da izađe i pošto nisu uspeali organizovan je proboj. On im je u tome stručno pomogao. U tom području svedok ostaje do 19. 05. 1992. i sve vreme pomaže u izvlačenju srpskog stanovništva. Tog 19. 05. JNA napušta BIH. Svedok ostaje u Bosni i pomaže da se formira srpska vojska. Konkretno pukovnik Tačić, koji je bio komandant Četvrte oklopne brigade čija je komanda bila u Šehovićima, zamolio je svedoka da ostane i pomogne u zaštiti naroda i organizovanju jedinica. Ta brigada je pokrivala regiju Birač. U tu regiju ulazilo je sedam opština Zvornik, Šehovići, Kalesija, Milići, Vlasenica, Skelani i Bratunac. Svedok već od 20. 05. pokušava da od postojećih štabova Teritorijalne odbrane (TO) napravi brigade. Uspeo je da formira Birčansku brigadu koja je ulazila u sastav Istočno – bosanskog korpusa. Njegova zona odgovornosti se prostirala na površini od oko 160 km. Svedok obilazi opštine i pokušava da po opštinama formira bataljone koji bi ušli u sastav Birčanske brigade. Formirao je u Zvorniku jedan bataljon i po jedan za opštine Kalesija, Šehovići, Vlasenica, Milići, Skelani i Bratunac.

Svedok je u aktivnostima oko formiranja vojnih formacija regije Birač kontaktirao sa Zvornikom. Imao je probleme jer Štab TO nije uspeo da organizuje vojne jedinice iz Zvornika i da ih pretpočinu Birčanskoj brigadi. U Zvorniku su delovali Šesti bataljon, Laki artiljerijski divizion i Tenkovska četa. Nijedna jedinica iz Zvornika faktički nije bila pod njegovom komandom (komandom Birčanske brigade).

Predočavanje naredbe o iseljavanju muslimanskog stanovništva

Predsednica Veća je predočila svedoku naredbu Komande brigade Birač od 28.05.1992. godine, koja je upućena Štabu TO Zvornik, koju je on potpisao. Svedok ne negira postojanje te naredbe, ostavlja mogućnost da je on sastavio, smatra da je na naredbi njegov potpis ali ne može da se seti takve naredbe. Svedok potvrđuje da je u toj naredbi navedeno da se ništa nije uradilo na formiranju jedinica u Zvorniku i da nisu u mogućnosti da ih stave pod komandu brigade Birač. Takva situacija je postojala na terenu i nema spora da je on zbog tih problema reagovao.

U vezi sa delom naredbe pod brojem šest, gde stoji: «Iseljavanje muslimanskog stanovništva mora biti organizovano i uređeno sa opštinama preko kojih se vrši iseljavanje. Iseljavati se mogu samo djeca i žene, a muškarce sposobne za borbu ostaviti u logorima radi zamjene», svedok izjavljuje: »Konkretno iseljavanje, po mom mišljenju odnosilo se na Muslimane, ako već komentarišemo, koji su izrazili želju da se kolektivno iseje pre svega radi bojaznosti od odmazde i osvete.»

Tumačeći dalje naredbu svedok napominje da se to odnosi na regiju Birač, pa se prema tome odnosi i na opštinu Zvornik. U vezi sa tim navodi da su u Skojevskoj ulici u Tuzli 15. 05. muslimanske snage napale kolonu i da je više vojnika poginulo, što je dovelo do velikog broja srpskih izbeglica iz Tuzle i to između 30 i 50 hiljada koji su se kretali prema teritoriji Birača i Semberije. Izbeglice su smeštane po školama, zadružnim domovima i to uglavnom u opštinama Kalesija i Šehovići, a za Zvornik ne zna prave podatke.

Svedok smatra da se naredbom od 28. 05. 1992. godine nije zahtevalo ništa što bi ugrožavalo život Muslimana.

Komentar:

Svedok nije uspeo da objasni kako je regulisao radni odnos u JNA u Beogradu, preciznije kako je mogao da ostane u svom selu nakon što je došao u posetu roditeljima. Svedok navodi da su nakon povlačenja JNA iz Bosne oficiri koji su rođeni u Bosni ostali u jedinicama Vojske Republike Srpske ili učestvovali u njihovom formiranju.

Sudsko veće nije dozvolilo pitanje punomoćnika žrtava u pravcu razrešenja statusa oficira JNA nakon Dejtonskog sporazuma. Veće je našlo da pitanja u tom pravcu izlaze iz okvira optužbe. Međutim, iz sudske prakse Haškog tribunala i suđenja za ratne zločine pred domaćim sudovima nesumnjivo proizlazi da su naredbom Generalštaba JNA oficiri rođeni u Bosni raspoređeni u Vojsku Republike Srpske na početku rata, a da su naredbom istog organa posle Dejtonskog sporazuma ponovo raspoređeni u Vojsku Jugoslavije.